

Je zaměstnanecký paušál skutečnou alternativou podpory stravování?

Ministerstvo financí připravuje novelu zákona o daních z příjmů, jejímž cílem má být zjednodušení systému. Diskutuje se o zrušení daňové podpory řady zaměstnaneckých výhod, i o jejich nahrazení tzv. zaměstnaneckým výdajovým paušálem.

Paušál nenahradí příjmy

Tyto úvahy se objevily již v roce 2008, ale jejich dopady nebyly vyčísleny. Problém je v tom, že zrušení zvýhodnění stravenek, závodního stravování nebo volnočasových benefitů nepovede k vyšším daňovým výnosům, ale spíše k rušení těchto výhod firmami – ty totiž určitě neopouštějí růst nákladů bez povšimnutí. Zaměstnanci o část výhod přijdou a ze zbytku zaplatí vyšší odvody, jejich spotřeba se sníží, poklesne výběr DPH, klesnou tržby v sektoru služeb, atd.

Proto se domnívám, že navrhovaná změna představuje významné riziko výpadku veřejných příjmů i snížení čistého disponibilního příjmu domácností. Paušál – zejména při navrhované výši 1000 Kč měsíčně - by nebyl schopen toto snížení příjmů nahradit.

Změna systému by se přímo dotkla zhruba 80 % ze 4 milionů zaměstnanců, kteří dnes využívají stravenky nebo závodní stravování. Významná skupina zaměstnanců má navíc přístup k volnočasovým benefitům (1,5 milionu lidí). Přínos systémů stravování je přitom pro státní rozpočet pozitivní, jak ukazuje studie Institutu oceňování majetku VŠE z roku 2008, která jej vyčíslila na 312 milionů Kč.

Přichází však nový návrh na „vytěsnění“ benefitů (viz článek Petera Chrenka, exnáměstka ministerstva financí, Ekonom 20.1.2011). Jenže, zavedení paušálu pro ty, kdo stravování podporováno nemají, výpadek veřejných příjmů jen zvýší. Navíc nepřispěje ke zjednodušení systému. Paušál také není účelově vázán a nepředstavuje tak adekvátní náhradu finanční podpory stravování.

Odečet zmiňované tisícikoruny od základu pro daň a pojistné by zvýšil čistý příjem zaměstnance jen o 250 Kč - tedy asi o 7 stravenek. Průměrný zaměstnanec, který by se rozhodl pro přechod ze stravenek na paušál, by tak ročně ztratil okolo 8 000 korun. Aby zaměstnanec získal srovnatelný čistý příjem, který dnes představují daňově zvýhodněné stravenky (při průměrném příspěvku firmy 35,75 Kč a 21 pracovních dnech za měsíc), musel by se měsíční paušál zvýšit zhruba třikrát.

Diskutabilní návrh

Tento zásadní krok by ale znamenal roční výpadek veřejných příjmů o 20 miliard korun. Část peněz, zhruba třetina, by se do rozpočtu samozřejmě vrátila prostřednictvím výběru DPH a dalších daní. Více by však stát získal pouze tehdy, pokud by zaměstnanci utráceli peníze také za spotřební daní zatížený benzín, alkohol a tabák, ale to, doufám, není cílem návrhu.

Je vždy nutné rozlišovat vytváření podmínek pro rovné zacházení a rovnostářství. Ty první jsou již dnes vytvořeny. Firmy dokážou vyhodnotit přínosy zavedení podpor stravování, ať již omezit jiné náklady, odlišit se od ostatních zaměstnavatelů nebo zvýšit výkonnost zaměstnanců. Rovnostářství v pojetí Petera Chrenka jim žádnou takovou výhodu nepřinese.

Závěr

Nebylo by lepší nastavit parametry daňového systému, jako jsou sazba daně z příjmu nebo odečitatelné položky jinak, než si pohrávat s jeho koncepčním nastavením?

Petr Frisch, partner společnosti Mazars